

Eron jälkeinen vaino – monitahoinen ilmiö

Ulla Valtonen VARJO – hanke

Lahti 15.4. 2016

Vainoilmiö

- Erilainen vaino:
 - **Ex-kumppani**
 - Työnsä takia
 - Julkisuuden henkilöt
 - Naapuri
 - Koulukiusaaminen?
- Vakavaa fyysistä väkivaltaa sisältävä vaino tunnistetaan, mutta...
- ... valtaosa henkistä väkivaltaa
- Digivaino

Vainoaminen RL 25 7a

- Joka toistuvasti uhkaa, seuraa, tarkkailee, ottaa yhteyttä tai muuten näihin rinnastettavalla tavalla oikeudettomasti vainoaa toista siten, että se on omiaan aiheuttamaan vainotussa pelkoa tai ahdistusta
- Vaino on virallisen syytteen alainen rikos, josta maksimirangaistus on 2-vuotta vankeutta

Kestää, muuntuu

- Keskimäärin 2 vuotta – muutamasta kk:sta yli 10 vuoteen, tai ei lopu koskaan
 - Uhrin mielessä voi jatkua vaikka vainoaja kuolisi
- Syklisyys (kolme vaiheta) tai kerran loppunut voi aktivoitua uudelleen
- Uhri voi vaihtua ja / tai vainoajan problematiikka voi jatkua suhteesta toiseen
- Keinovalikoima laaja, ellei rajaton
- Tunnistaminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa: Eli kaikkialla siellä, missä ihmisiä kohdataan
 - Miten suhtaudut erouhkaan?
 - Miten eroaminen sujuu?
 - Oletko päässyt irti?
 - Oletko päästänyt irti?

Erilaiset tekijät... (1)

- Esim. Pathe & Mullen 2001 (Säävälä)
 - **Torjutut (hylätty kumppani)** - käyttävät eniten erilaisia vainoamiskeinoja ja myös vainoavat pidempään, kuin muut vainoajatyypit
 - Läheisyyden etsijät (rakkauden etsijä)
 - Taitamattomat kosijat (kyvytön kosija)
 - Katkeroituneet (kaunainen kostaja)
 - Saalistajat (seksin saalistaja)

Erilaiset tekijät... (2)

- Ei tiettyä profiilia
- Ei näy ulospäin
- Miehet, naiset
- Yksilöllinen tutkiminen
 - Muutosmotivaatio / kyky muutokseen
 - Auttaminen
 - Riskiarvio
 - Turvasuunnitelmat
- Huom. Tutkimukset oikeuspsykiatriasta

Erilaiset uhrit

- Traumatausta?
- Muu psyykkinen vointi
- Erityisiä haavoittuvuuksia
- Yhteisiä lapsia
- Tukiverkostoja
- Työssä / opiskelemassa – kotona
- Naiset, miehet

Ikä, sos.asema, kulttuuri...

- ...eivät suojaa
- Ei rajoitu kansallisuuteen, mutta tukeeko joku kulttuuri tai yhteisö vainoamista?
- Seurusteluun liittyvä vaino / stalkkaus
- Vanhusten kokema vaino
- Sosiaaliset kulissit

Koskettaa monia

- Uhrin lisäksi
 - Lapset (välissä, välineenä)
 - Omaiset (kumman puolella?)
 - Kaverit (Fb)
 - Työtoverit (suojaaminen / todistusaineiston keruu)
 - Auttavat tahot

Riskiarvio ja Turvasuunnitelma

- Riskiarvio riittävän usein ja arvioidaan kaikkia osapuolia
- Arvioidaan tekijää, mutta myös uhria; hänen voimavarojaan, käyttäytymistottumuksia, haavoittuvuuksia, käytössä olevia apuja ja apuvälineitä, jne.
- Arvioidaan tekijän väkivaltaista käyttäytymistä aiemmin ja käsillä olevassa tilanteessa (MARAK / lomake häirinnän ja vainon kartoittamiseen)
- Parhaimmillaan tekijän omien riskien arviointi tukee muutosmotivaatiota
- Arvioidaan tekijän persoonan kautta tulevaa uhkaa, kysytään mahdollisimman monelta taholta
- Turvasuunnitelma kaikille kohteille ja päivitetään riittävän usein

Auttamisen monitahoisuus

- Yhteistyössä eri osapuolten auttajat
- Saatava monta näkökulmaa realistisen tilannekuvan saamiseksi
- Riittävän tiheä arviointi
- Selkeitä linjoja, rajoja, kannottoja, päätöksiä
- Toimenpiteiden muutoksia
- Pitkä seuranta
- Joskus rajaus pelkästään uhrin suojaamiseen!